

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

Анохіна Катерина Олександрівна

УДК 334.716:005.336.4(477)

Ефективність використання нематеріальних ресурсів підприємства

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

Науковий керівник:

Літвінов Олександр Сергійович,

кандидат економічних наук, доцент

Одеса – 2015

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Узагальнення понятійно-термінологічної бази дослідження нематеріальних ресурсів підприємств	10
1.2. Класифікація нематеріальних ресурсів підприємства	33
1.3. Система показників ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства	48
Висновки до першого розділу	64
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	67
2.1. Проблемні питання оцінки нематеріальних ресурсів підприємства та ефекту від їх використання	67
2.2. Методичні засади визначення рівня зносу та здійснення амортизації нематеріальних ресурсів підприємства	85
2.3. Методичні аспекти визначення рівня розвитку нематеріальних ресурсів підприємства з використанням теорії нечітких множин	103
Висновки до другого розділу	119
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОЛІЙНО- ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ	121
3.1. Стан і проблеми розвитку підприємств олійно-жирової галузі України	121
3.2. Управління нематеріальними ресурсами підприємства	140
3.3. Оцінка ефективності використання та вибору шляхів підвищення рівня розвитку нематеріальних ресурсів підприємств олійно-жирової галузі України	154
Висновки до третього розділу	178
ВИСНОВКИ	182
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	186
ДОДАТКИ	201

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Проблеми аналізу та підвищення ефективності використання ресурсів є одними з головних питань економіки підприємства. Завдяки підвищенню ефективності використання всіх видів ресурсів, підприємство має змогу досягти поставлених цілей, у тому числі максимізувати прибуток.

У процесі історичного розвитку виробничих сил відбувались зміни в їх складі та структурі. Лідуючі позиції серед інших видів ресурсів займали матеріально-сировинні, матеріально-технічні, фінансові й трудові. Останнім часом все більшого значення у складі ресурсів набувають нематеріальні складові діяльності підприємства. Саме завдяки новітнім технологіям, комерційним позначенням, людському капіталу, гудвілу та іншим нематеріальним складовим, підприємства мають змогу отримувати переваги в конкурентній боротьбі. У провідних економіках світу нематеріальні ресурси підприємств за вартістю вже перевищили матеріальні.

Деякі вітчизняні науковці вважають, що відставання економіки України від економічно розвинених країн світу обумовлено низьким рівнем розвитку нематеріальних ресурсів підприємств України та недостатньою ефективністю їх використання, що й підтверджує високу актуальність теми дослідження.

Питання, пов'язані із дослідженням ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства, – це об'єкт багатьох наукових досліджень. Значний внесок у розв'язання проблем використання нематеріальних ресурсів підприємства зробили такі українські вчені: В. Базилевич, О. Бутнік-Сіверський, Д. Горовий, С. Грицуленко, І. Левіна, П. Крайнев, О. Літвінов, Л. Мельничук, В. Осипов, П. Цибульов, О. Шкурупій, А. Чухно й інші. А також зарубіжні науковці, які займалися вивченням зазначених проблем: Є. Абрамов, Н. Бонтіс, Е. Брукінг, Т. Бьюзен, Д. Волков, Т. Гараніна, Д. Гелбрейт, Ю. Даум, Л. Едвінсон, В. Іноземцев, Н. Кельчевська, А. Козирев, Б. Лев, Б. Леонтьєв, Ф. Макферсон, М. Мелоун, С. Пайк, Й. Руус, П. Салліван, Є. Селезньов, Т. Стюарт, Д. Хітчнер та інші.

Однак багато теоретичних питань із дослідження ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства залишаються невирішеними або мають дискусійний характер. Передусім йдеться про розробку науково-методичного забезпечення процесу оцінки рівня ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства. Досі не сформовано системного бачення щодо класифікації показників ефективності та порядку їх розрахунку.

Наявність недосліджених проблем та їх висока актуальність обумовили вибір теми дисертації, визначили її мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась в межах комплексної науково-дослідної роботи «Теоретико-методичні та організаційні основи управління конкурентоспроможністю підприємств України» (номер державної реєстрації 0113U000655) кафедри економіки підприємства Одеського національного економічного університету, в межах якої автором розглянуто теоретичні питання підвищення конкурентоспроможності підприємств за рахунок підвищення ефективності використання нематеріальних ресурсів.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є удосконалення теоретико-методичних підходів до визначення рівня ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства.

Досягнення зазначеної мети дослідження передбачає виконання таких завдань:

- узагальнити понятійно-термінологічну базу дослідження нематеріальних ресурсів, а саме: встановити взаємозв'язки між поняттями нематеріальні, інтелектуальні та людські ресурси, активи, капітал або власність; визначити сутність поняття нематеріальні ресурси підприємства; встановити склад нематеріальних ресурсів за видами;
- визначити теоретичну сутність і вимоги до показників ефективності, на основі чого сформулювати систему показників ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства;
- розглянути проблемні питання проведення оцінки ефективності використання

нематеріальних ресурсів підприємства, розробити пропозиції щодо удосконалення методики розрахунку ефекту від використання нематеріальних ресурсів;

- визначити сутність зносу нематеріальних ресурсів та розробити методичне забезпечення розрахунку його рівня, розглянути взаємозв'язок процесів зносу та амортизації нематеріальних ресурсів підприємства;
- встановити показники, за допомогою яких можливо визначити рівень розвитку нематеріальних ресурсів підприємства, обрати метод для проведення кількісної оцінки рівня розвитку нематеріальних ресурсів, який би враховував нелінійні взаємозв'язки між окремими складовими і характеристиками нематеріальних ресурсів;
- проаналізувати стан і проблеми розвитку олійно-жирової галузі промисловості України як однієї з найбільш динамічних в економіці, здійснити оцінку ефективності використання нематеріальних ресурсів на підприємствах даної галузі;
- надати оцінку рівню розвитку нематеріальних ресурсів на прикладі підприємств олійно-жирової галузі, на основі чого визначити резерви та найбільш ефективні шляхи росту рівня розвитку нематеріальних ресурсів та ефективності їх використання.

Об'єктом дослідження є процес аналізу рівня ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади оцінки рівня та обґрунтування вибору шляхів підвищення ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовано такі методи: методи індукції та дедукції, аналізу і синтезу, історизму й наукового узагальнення для дослідження теоретичних основ ефективності використання нематеріальних ресурсів; наукового пізнання, системного аналізу для структуризації нематеріальних ресурсів та показників ефективності їх використання; фактологічного аналізу для визначення проблем розвитку підприємств олійно-жирової галузі України;

економіко-статистичні методи для розрахунку показників ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємств олійно-жирової галузі; методи експертних оцінок та багатомірного статистичного аналізу для визначення рівня розвитку нематеріальних ресурсів підприємств олійно-жирової галузі.

Теоретичну й методичну основу дисертації склали роботи провідних українських та зарубіжних науковців у сфері управління ефективністю використання ресурсів підприємства. Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти, інформація державних органів статистики, щорічні звіти підприємств олійно-жирової галузі, інформаційні матеріали національних галузевих асоціацій, Інтернет-джерела та матеріали авторських спостережень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методичних основ оцінки рівня та обґрунтування вибору шляхів підвищення ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства, а саме:

удосконалено:

- класифікацію нематеріальних ресурсів підприємства за видами, яка, на відміну від уже наявних, враховує сутнісні особливості окремих видів нематеріальних ресурсів та виділяє контрольовані і неконтрольовані нематеріальні ресурси, що дозволяє підприємствам приймати більш обґрунтовані управлінські рішення;
- методичні засади визначення рівня ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства, що, на відміну від наявних, дозволяють виділити із загальних результатів діяльності ту частину, яку було отримано завдяки використанню нематеріальних ресурсів, що дозволяє здійснювати більш коректну оцінку рівня ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства;
- склад показників рівня розвитку нематеріальних ресурсів підприємства, що, на відміну від наявних, включає первинні, часткові і укрупнені показники за кожною групою нематеріальних ресурсів, що дозволяє підприємству визначити рівень розвитку нематеріальних ресурсів та резерви його підвищення;
- науково-методичні положення оцінки рівня розвитку нематеріальних ресурсів за допомогою використання теорії нечітких множин, що, на відміну від наявних,

забезпечує можливість врахування нелінійних взаємозв'язків між складовими рівня розвитку та отримання їх кількісного виміру;

набули подальшого розвитку:

- систематизація показників ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства, що дозволяє врахувати вимоги до формування показників ефективності та проводити комплексну оцінку рівня розвитку нематеріальних ресурсів підприємства;
- теоретико-методичні засади визначення рівня зносу нематеріальних ресурсів підприємства, що, на відміну від чинних, враховують сутність зносу як втрати споживчих властивостей, та дають змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення, в тому числі при формуванні амортизаційної політики підприємства;
- методичне забезпечення процесу вибору найбільш ефективних шляхів підвищення рівня розвитку нематеріальних ресурсів підприємства, яке передбачає використання в якості критерію показника витрати в розрахунку на один відсоток приросту рівня розвитку нематеріальних ресурсів, що дозволяє підприємству обирати оптимальний варіант заходів із переліку можливих;
- термінологічний апарат управління ефективністю використання нематеріальних ресурсів підприємства, за рахунок уточнення взаємозв'язків між ознаками «нематеріальні», «інтелектуальні», «людські» та поняттями «ресурси», «активи», «капітал» та «власність»; визначення поняття нематеріальні ресурси як сукупності складових елементів діяльності підприємства, які не мають матеріальної форми, що дає можливість уникнути помилок в теоретичному аналізі рівня використання нематеріальних ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці науково-методичного забезпечення процесів оцінки рівня ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства та вибору шляхів підвищення їх рівня розвитку. Окремі пропозиції автора у вигляді прикладного інструментарію було впроваджено в діяльність промислових підприємств Одеської області: в ПАТ «Одеський олійножировий комбінат» (акт впровадження № 584 від 27.04.2015 р.), в ПП «Аудиторська фірма «Діктум-Фактум» (акт впровадження

№ 134 від 20.04.2015 р.), у Департаменті економічного розвитку Одеської міської ради (акт впровадження № 1968/01-41 від 16.04.2015 р.). Результати дослідження застосовуються у навчальному процесі Одеського національного економічного університету при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Планування і контроль на підприємстві», «Економіка і організація інноваційної діяльності» (довідка № 01-18/775 від 10.04.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою роботою, у якій викладено авторські підходи до процесу аналізу рівня ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства. Основні положення дисертації знайшли відображення у наукових роботах автора, які вказані у списку опублікованих праць. Викладені у дисертації наукові результати, які виносяться на захист, отримані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові та практичні результати дослідження доповідались та обговорювались на 16 науково-практичних конференціях, зокрема на I Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 18–19 жовтня 2012 р.), V Міжнародній науково-практичній конференції «Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки» (м. Тернопіль, 23–24 квітня 2013 р.), II Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 26–27 вересня 2013 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Управлінські інновації: теорія і практика» (м. Тернопіль–Ялта, 30 вересня–6 жовтня 2013 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Філософія і цінності сучасної культури» (м. Мінськ, 10–11 жовтня 2013 р.), VII Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи розвитку підприємництва» (м. Харків, 22 листопада 2013 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 18–19 вересня 2014 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 18 наукових праць загальним обсягом 3,12 д.а., у тому числі 7 статей у фахових виданнях обсягом 1,57 д.а.,

з яких 3 збірника входить до міжнародних наукометричних баз, 11 публікацій в інших виданнях та збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 218 сторінок, з яких 185 сторінок займає основний текст, що охоплює 20 таблиць на 21 сторінках та 18 рисунків на 16 сторінках. Дисертаційна робота містить 12 додатків на 18 сторінках і список використаних джерел з 160 найменувань на 15 сторінках.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дисертаційного дослідження були отримані такі результати.

1. У роботі проведено системний аналіз праць вітчизняних і зарубіжних науковців з метою узагальнення понятійно-термінологічної бази дослідження НМР. Розглянуто різницю між такими термінами, як: нематеріальні, інтелектуальні та людські ресурси, активи, капітал та власність. Отримано висновки, що уречевленням капіталу або активів виступають ресурси підприємства, але тільки ті, які є контрольованими підприємством за допомогою права власності або іншими засобами, також умовою віднесення до активів є ідентифікація і використання ресурсів у процесі підприємницької діяльності. Власність є суто правовою категорією і не відображає економічної сутності явищ, на які вона розповсюджується. Найбільш широким у економічному сенсі є поняття ресурси, яке враховує всі ресурси підприємства: і ті, які контролюються підприємством (в тому числі за допомогою права власності), і ті, які є неконтрольованими з боку підприємства. Розглянуто використання різних ознак для об'єктів, яким властива нематеріальність, а саме таких, як інтелектуальний, людський, інформаційний та безпосередньо нематеріальний. Отримано висновок, що, незважаючи на деяку сутнісну схожість, вони мають певні відмінності. У найбільшому ступені сутність нематеріальностей у діяльності підприємств розкриває ознака «нематеріальний». За результатами розгляду сутності НМР підприємства запропоноване їх визначення як сукупності складових, елементів діяльності підприємства, які не мають матеріальної форми. На основі систематизації наявних підходів було сформовано авторську класифікацію складу НМР за видами. Запропоновано виділити НМР, які є контрольованими з боку підприємства, і ті, які є неконтрольованими підприємством. Підконтрольні підприємству НМР охоплюють усі види нематеріальних активів. Усі інші нематеріальні складові діяльності є неконтрольованими з боку підприємства і містять елементи людського та комунікаційного капіталу, а також гудвіл.

2. У результаті розгляду теоретичних аспектів сутності ефективності діяльності підприємства зроблено висновок, що оцінка ефективності діяльності передбачає відношення ефекту (результату) до витрат або ресурсів. При розрахунку показників ефективності важливим є використання з метою співставлення ресурсів (витрат), які брали участь у формуванні даного виду ефекту. При цьому можна визначати ефективність тільки тих ресурсів, які потребують відтворення. У роботі була сформована система показників ефективності використання НМР підприємства. Відповідно до виду показників ефекту всі показники ефективності використання НМР було поділено на показники рентабельності та продуктивності. Залежно від того, що є мірою отриманого ефекту – ресурси або витрати – показники ефективності використання НМР поділяються на витратні або ресурсні. Ще одним результатом є класифікація за рівнем агрегованості на узагальнюючі та часткові показники. За характером зв'язку показники ефективності використання НМР були поділені на прямі і зворотні.

3. У межах дослідження методичних засад оцінки ефективності використання НМР підприємства мав місце аналіз наявних методів оцінки НМР, у результаті чого отримано висновок, що найбільш точним і найпоширенішим є метод надлишкового прибутку, або віддачі на активи. У результаті розгляду проблемних питань здійснення оцінки ефективності використання НМР були розроблені пропозиції щодо використання в розрахунках ефекту, який отримано підприємством від використання НМР. У якості показників ефекту від використання НМР запропоновано використовувати показники прибутку і доходу, які розраховуються за допомогою співставлення середнього рівня прибутковості/доходності на ринку із рівнем підприємства. Це дає змогу розрахувати рівень доходу або прибутку, що підприємство отримало (недоотримало) завдяки використанню НМР. Запропоновано використовувати при розрахунку показників ефективності використання НМР показників ефекту, отриманих за удосконаленою методикою, що дозволить підприємству отримати більш коректні результати оцінки ефективності використання НМР і, як наслідок, приймати більш обґрунтовані управлінські рішення.

4. Було встановлено сутність зносу нематеріальних ресурсів та розроблено методичне забезпечення розрахунку його рівня, розглянуто взаємозв'язок процесів зносу та амортизації НМР підприємства. Розглянуті теоретичні засади аналізу зносу НМР підприємства дозволили зробити висновок, що вони зменшують із часом свою корисність під впливом зносу, а точніше, морального зносу. Під моральним зносом НМР запропоновано вважати часткову втрату НМР своєї вартості через втрату споживчих властивостей у зв'язку з появою на ринку нових НМР, які можуть бути більш дешевими або більш корисними для підприємств. Запропоновано теоретичні засади розрахунку рівня морального зносу та ступеня придатності НМР підприємства, розроблено моделі простого, розширеного та звуженого відтворення. Отримано висновок, що оскільки об'єкти НМР мають здатність тільки до морального зносу, то і методи їх амортизації повинні забезпечувати затухаючий характер відшкодування витрат на відтворення НМР. Такий характер динаміки амортизаційних відрахувань можливий завдяки використанню методів прискореної амортизації і неможливий при використанні методу прямолінійного списання, що необхідно враховувати під час формування амортизаційної політики підприємства.

5. Крім визначення рівня ефективності використання та зносу НМР, важливим є питання встановлення рівня розвитку НМР підприємства. Від рівня розвитку НМР багато в чому залежать економічні результати діяльності підприємства. Показано, що розвиток НМР підприємства має прямий зв'язок із ефективністю їхнього використання і полягає у спрямованій, закономірній зміні характеристик нематеріальних ресурсів. З метою визначення рівня розвитку НМР було розроблено теоретико-методичне забезпечення, яке полягає у формуванні етапів розрахунку інтегрального показника рівня розвитку НМР, встановленні системи часткових і узагальнюючих показників рівня розвитку НМР кожного виду. У якості математико-статистичних методів, за допомогою яких представляється можливим проведення кількісної оцінки рівня розвитку НМР, запропоновано використовувати методи теорії нечітких множин, яка враховує нелінійні взаємозв'язки між окремими складовими НМР. У результаті розрахунку часткових, узагальнюючих та інтегрального показника рівня розвитку НМР, підприємство

отримує дані про величину резервів росту рівня розвитку як окремих видів НМР, так і їхньої сукупності. Завдяки аналізу резервів підприємство може приймати певні управлінські рішення щодо здійснення заходів по підвищенню рівня розвитку НМР і, як наслідок, підвищенню ефективності діяльності підприємства.

6. Було проаналізовано проблеми і перспективи розвитку олійно-жирової галузі України. Встановлено, що обсяг виробництва рослинної олії за останні 10 років в Україні збільшився втричі, що дозволило нашій країні вийти в лідери серед країн експортерів даної продукції. Україна забезпечує 55% попиту на світовому ринку рослинної олії. Олійно-жирова галузь України характеризується високим ступенем концентрації капіталу і монополізації – на частку трьох виробників припадає 47% всієї продукції ринку оцінки рівня розвитку НМР обраного підприємства в межах даної галузі. Здійснено оцінку рівня ефективності використання НМР на 15 підприємствах галузі, що дало змогу дійти висновків про нерівномірність і низьку ефективність використання НМР на окремих олійно-жирових підприємствах України.

7. У якості підприємств, що відповідали вимогам проведення більш детального аналізу, стали ПАТ «Одеський олійножировий комбінат» та ПрАТ з П «Дніпропетровський олійноекстракційний завод». У результаті розрахунку часткових, узагальнених та інтегрального показників рівня розвитку НМР, на даних підприємствах визначено резерви росту рівня розвитку як окремих видів НМР, так і їхньої сукупності. Завдяки аналізу резервів можна приймати певні управлінські рішення щодо формування системи дієвих заходів з підвищенню рівня розвитку НМР і, як наслідок, підвищенню ефективності діяльності підприємства. Запропоновано критеріальні показники для здійснення відбору оптимальних заходів щодо підвищення рівня розвитку НМР – витратоємність і витратовіддача і-го заходу щодо підвищення рівня розвитку НМР підприємства. На прикладі ПАТ «Одеський олійножировий комбінат» та ПрАТ з П «Дніпропетровський олійноекстракційний завод» із використанням методичних основ розглянутих в дисертації проведено відбір оптимальних заходів щодо підвищення рівня розвитку НМР.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Daum J. H. Intangible Assets and Value Creation / Juergen H. Daum. – England: John Wiley & Sons Ltd, 2003. – 421 p.
2. Wu A. The integration between balanced scorecard and intellectual capital / A. Wu // Journal of Intellectual Capital. – 2005. – Vol. 6. – №. 2. – pp. 264–284.
3. Боброва Е. А. Нематериальные активы в системе МСФО / Е. А. Боброва // Международный бухгалтерский учет. – 2006. – № 6. – С. 14–17.
4. Google Ngram Viewer [Electronic source]. – Access: <https://books.google.com/ngrams>.
5. Baruch L. Intangibles: management, measurement, and reporting / Baruch Lev. – Washington, D.C., 2001. – 201 p.
6. Huang Y.C. Intellectual Capital and Knowledge Productivity [Electronic source] / Yi-Chun Huang, Yen-Chun Jim Wu. – 1–28 pp. – Access: http://druckersociety.at/repository/191109/Arthur_Krupp_Saal/1400-1530/Huang_knowledge_productivity.pdf.
7. Bontis N. There's a price on your head: managing intellectual capital strategically [Electronic source] / N. Bontis // Ivey Management Services. – 1996. – 40–47 pp. – Access: <http://www.business.mcmaster.ca/mktg/nbontis/bq.htm>.
8. Stewart T. A. Intellectual capital: the new wealth of organizations / Thomas A. Stewart. – New York: Doubleday, Currency, 1997. – 278 p.
9. Kristandl G. Constructing a definition for intangibles using the resource based view of the firm / G. Kristandl, N. Bontis // Management Decision. – 2007. – Vol. 45. – № 9. – pp. 1510–1524.
10. Roos J. Intellectual Capital. Navigating in the New Business Landscape / J. Roos, G. Roos, L. Edvinsson, N. C. Dragonetti. – Macmillan, Basingstoke, 1997. – 152p.
11. Edvinsson L. Intellectual Capital: Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Brainpower / L. Edvinsson, M. S. Malone. – New York: HarperCollins Publishers, 2007. – 240 p.
12. Абрамов Е. Г. О соотношении понятий интеллектуальная собственность, интеллектуальный капитал, интеллектуальные активы [Электронный ресурс] /

- Е. Г. Абрамов // Креативная экономика. – 2007. – № 1 (1). – С. 19–23. – Режим доступа: <http://www.creativeconomy.ru/articles/4040>.
13. Гаранина Т. А. Интеллектуальный капитал организации как фактор создания ценности бизнеса: определение, оценка и управление: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Т. А. Гаранина. – Санкт-Петербург, 2009. – 26 с.
  14. Академічний тлумачний словник (1970–1980) [Електронний ресурс] / Словник української мови: в 11 томах. – Том 5. – 1974. – С. 335. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/nematerialjnyj>.
  15. Академічний тлумачний словник (1970–1980) [Електронний ресурс] / Словник української мови: в 11 томах. – Том 4. – 1973. – С. 36. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/intelektualjnyj>.
  16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: затв. 18.10.99 № 242 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.
  17. IAS 38 – Intangible Assets [Electronic source] / IAS Plus. – Access: <http://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias38>.
  18. Азгальдов Г. Г. Оценка стоимости интеллектуальной стоимости и нематериальных активов / Г. Г. Азгальдов, Н. Н. Карпова. – М.: Международная Академия Оценки и Консалтинга, 2006. – 400 с.
  19. Хитчнер Д. Р. Оценка стоимости нематериальных активов / Д. Р. Хитчнер // под научн. ред. В. М. Рутгайзера. – М.: Маросейка, 2008. – 144 с.
  20. Мельник О. В. Механізм стратегічного управління нематеріальними активами підприємства: концептуальні засади побудови / О. В. Мельник // Стратегія економічного розвитку України. – 2010. – Вип. 26–27. – С. 130–135.
  21. Mayo A. Human Value of the Enterprise: Valuing People As Assets – Monitoring, Measuring, Managing / A. Mayo. – London: Nicholas Brealey Publishing, 2001. – 250 p.
  22. Hussi T. Managing intangible assets – a question of integration and delicate balance / T. Hussi, G. Ahonen // Journal of Intellectual Capital. – 2002. – Vol. 3. – № 3. – pp. 277–286.

23. Козырев А. Н. Как читать Баруха Лева? (1): комментарий перевода книги «Intangibles: Management, Measurement and Reporting» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://kozyrev.labrate.ru/baruch_lev.doc.
24. Рейли Р. Оценка нематериальных активов / Р. Рейли, Р. Швайс. – М.: Квинто-консалтинг, 2005. – 761 с.
25. Villanueva C. Á. Towards a new model for evaluation of intangibles [Electronic source] / C. Á. Villanueva. – 2011. – 17 p. – Access: <http://www.corporateexcellence.org>.
26. Волков Д. Л. Оценивание интеллектуального капитала российских компаний [Электронный ресурс] / Д. Л. Волков, Т. А. Гаранина // Научные доклады № 22. – СПб.: НИИ менеджмента, 2006. – 30 с. – Режим доступа http://www.gsom.spbu.ru/files/upload/niim/publishing/papers/Volkov_Garanina.pdf.
27. Большой бухгалтерский словарь [Электронный ресурс] / ред. А. Н. Азрилиян. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 570 с. – Режим доступа: <http://vocable.ru/dictionary/98/word/kapital>.
28. Большой бухгалтерский словарь [Электронный ресурс] / ред. А. Н. Азрилиян. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 570 с. – Режим доступа: <http://vocable.ru/dictionary/97/word/aktivy>.
29. Горовий Д. А. Віртуальний капітал підприємства: проблеми і перспективи його використання: монографія / Д. А. Горовий. – Х.: ХНАДУ, 2013. – 280 с.
30. Партин Г. О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: навч. посіб. / Г. О. Партин. – К.: Знання, 2000. – 245 с.
31. Осипов В. І. Економіка підприємства: підруч. для студ. вищих учб. закл. / В. І. Осипов; Одеський держ. економічний ун-т. – О.: Маяк, 2005. – 724 с.
32. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: підруч. для студ. екон. вузів і фак. / С. Ф. Покропивний; Київ. екон. ун-т. – К.: Хвиля-Прес, 1995. – 279 с.
33. Економіка підприємства: посіб. / за ред. П. С. Харіва. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 500 с.
34. Фишер С. Экономика / С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи. – М.: Дело, 1995. – 864 с.

35. Business Valuation Management [Electronic source]. – Access: <http://books.google.com.ua/books?id=hhNbAwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>.
36. Intangible Assets in a Business Combination [Electronic source]. – Access: http://www.gtkuwait.com/pdf/Intangible_Assets_Guide_May_2008.pdf.
37. Стратегии инновационного развития экономики. Часть 1 Современные инновационные трансформации: монография [Электронный ресурс] / [под научн. ред. П. Г. Перервы, О. И. Савченко]. – Х.: Щедра садиба плюс, 2013. – 243 с. – Режим доступа: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/7451/3/Zubkova_Otsenka_nemater_2013.pdf.
38. Яценский М. Структура и функции нематериальных активов в экономике знаний [Электронный ресурс] / М. Яценский, Н. В. Дюкова. – Экономика предприятия. – 2010. – №3–4. – С. 60–65. – Режим доступа: http://pk.napks.edu.ua/library/compilations_vak/eiu/2010/3_4/p_60_65.pdf.
39. Schmitt R. E. Strategies for extracting value: Finding Liquidity in Hidden Assets [Electronic source] / R. E. Schmitt // ABF Journal. – 2005. – vol. 3. – № 6. – Access: http://www.accuval.net/insights/_pdfs/finding_liquidity.pdf.
40. Мельник Л. Ю. Управління нематеріальними активами та ефективність їх використання на підприємствах АПК: автореф. дис. на здобуття наук. степеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Л. Ю. Мельник. – Дніпропетровськ, 2008. – 23 с.
41. Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент / Ковалев В. В. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 751 с.
42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» від 7 липня 1999 р. № 163 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtki.com.ua/show/2cid07138.html>.
43. Податковий кодекс України із змінами від 17.11.2011р. N 4057-VI (4057-17) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

44. Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 19.12.06 № 1213 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1363-06>.
45. Дарміць Р.З. Взаємозв'язок результативності та економічної ефективності в системі менеджменту підприємства [Електронний ресурс] / Р.З Дарміць, Н. О. Вацик. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/20_12/153_Dar.pdf.
46. Якимчук Т. В. Соціально-економічна ефективність підприємства та її значення в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Т. В. Якимчук. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdt.pdf.
47. Лісовська Н. В. Ефект та ефективність лізингу в інноваційній економіці України / Н. В. Лісовська // Бізнес Інформ: міжнар. наук. екон. журнал. – 2011. – № 9. – С. 51–54.
48. Скалюк Р. В. Ефекти та ефективність інноваційної діяльності промислових підприємств / Р. В. Скалюк, О. В. Декалюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 1. – С. 149–154.
49. Шишкіна Н. Методология оценки эффективности макроэкономики / Н. Шишкіна // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2004. – №2. – С. 6–8.
50. Воронін О. Визначення показників економічної ефективності виробництва на основі модифікації ресурсного підходу / О. Воронін // Економіка України. – 2007. – №10. – С. 29–37.
51. Высочина М.В. Разработка элементов модели оценки эффективности функционирования предприятия / М. В. Высочина // Культура народов Причерноморья. – 2005. – №3. – С. 24–28.
52. Мельник Л. Г. Економіка підприємства: Конспект лекцій: навч. посіб. / Л. Г Мельник, О. І. Карінцева. – Суми: Університетська книга, 2003. – 412 с.

53. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ: учеб. пособ. / Ю. П. Сурмин – К.: МАУП, 2003. – 368 с.
54. Шегда А. В. Экономика підприємства: підруч. / А. В. Шегда. – К.: Знання, 2006. – 614 с.
55. Чорна І. О. Ефективність використання основних виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення[Електронний ресурс] / І. О.Чорна // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2009_2/files/Econ_02_2009_Chorna.pdf. – 2009.
56. Соловьев В. П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике (Синергетические эффекты инноваций) / В. П. Соловьев. – К.: Феникс, 2004. – 560 с.
57. Сметанюк О. А. Етимологія категорії «ефективність управління організацією» / О. А. Сметанюк, О. П. Сочівець //Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 8. – С. 136–140.
58. Костюк О. С. Оцінювання ефективності функціонування маркетингу на підприємстві / О. С. Костюк, Н. В. Тижай, Н. В. Фаєк //Львів: Національний університет «Львівська політехніка. – 2010. – С. 79–84.
59. Гонтарева І. В. Методологія комплексного оцінювання ефективності розвитку промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. степеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / І. В. Гонтарева. – Харків, 2013. – 39 с.
60. Бланк И. А. Словарь-справочник финансового менеджера / Бланк И. А. – К.: НИКА-ЦЕНТР:ЄЛЬГА: СПБ: АЛТЕЙ, 1998. – 480 с.
61. Тарасюк Г. М. Управління проектами: навч. посіб. / Г. М. Тарасюк. –К.: Каравела, 2006. – 319 с.
62. Решетнікова І.Л. Оцінка ефективності маркетингової діяльності на підприємстві / І.Л. Решетнікова // Механізм регулювання економіки. – 2009. – №4, Т.2. – С. 65–69.
63. Косянчук Т. Ф. Результативність діяльності підприємства та її діагностика / Т. Ф. Косянчук, Ю. Г. Галкіна //Вісник Хмельницького національного

- університету. – 2009. – №3. – С. 121–124.
64. Каленюк І. С. Сутність і показники ефективності проекту / І. С. Каленюк, Н. І. Холявко // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2009. – №3. – С. 4–13.
65. Білик М. С. Аналіз результативності діяльності маркетингових служб підприємства / М. С. Білик, Г. І. Кіндрацька, В. М. Білик // Логістика: зб. наук. праць. – 2008. – № 633. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». – С. 43–50.
66. Кузьмін О.Є. Оцінювання ефективності венчурного фінансування проектів / О.Є. Кузьмін, І.В. Литвин // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2009. – № 647. – Л.: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». – С. 87–92.
67. Мавріна А. О. Оцінювання ефективності маркетингових заходів / А. О. Мавріна // Проблеми економіки та управління. – 2009. – № 640. – С. 334–341.
68. Борисова О. В. Показники ефективності інноваційної політики підприємств ресторанного господарства / О. В. Борисова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2009. – №1 (2). – С. 236–241.
69. Синіговець О. М. Сучасні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства / О. М. Синіговець // Сборник научных трудов «Вестник НТУ» ХПИ. – 2010. – С. 8–13.
70. Анохіна К. О. Проблеми визначення категорії «нематеріальні активи» / К. О. Анохіна // Науковий вісник. – 2012. – № 10 (162). – С. 42–48.
71. Анохіна К. О. Управління нематеріальними активами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства / К. О. Анохіна, О. С. Літвінов // Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
72. Анохіна К. О. Поняттєво-терміналогічна база дослідження нематеріальних активів у системі підприємницької діяльності / К. О. Анохіна // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – Вип. 37. – С. 76–81.

73. Anokhina K. Structure and classification of intangible assets in industrial enterprises / K. Anokhina // *Socio-Economic Research Bulletin*. – № 55. – 2014. – pp. 14–18.
74. Модернизация экономики на основе технологических инноваций [Электронный ресурс] / А. Н. Асаул, Б. М. Карпов, В. Б. Перевязкин, М. К. Старовойтов. – СПб: АНО ИПЭВ, 2008. – 606 с. – Режим доступа: <http://www.aup.ru/books/m5>.
75. Sveiby K.-E. Methods for Measuring Intangible Assets [Electronic resource]. – Access: <http://www.sveiby.com/articles/IntangibleMethods.htm>.
76. Стратегии инновационного развития экономики: монографія [Електронний ресурс] / [под науч. ред. П.Г. Перервы, О.И. Савченко]. – Х.: Щедра садиба плюс, 2013. – 243 с. – Режим доступа: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/7451/3/Zubkova_Otsenka_nemater_2013.pdf.
77. Корінько М. Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація: [моногр.] / М. Д. Корінько. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2007. – 429 с.
78. Корінько М. Д. Оцінка в бухгалтерському обліку: теорія, методологія, організація: [моногр.] / М. Д. Корінько, Г. Б. Тітаренко. – К.: Клякса, 2009. – 472 с.
79. Банасько Т. М. Оцінка нематеріальних активів для потреб обліку [Електронний ресурс] / Т.М. Банасько // Міжнародний збірник наукових праць. – вип. 3(15). – С. 76–83. – Режим доступа: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1449/1/8.pdf>.
80. Цыбулев П. Н. Оценка интеллектуальной собственности / П. Н. Цыбулев. – К.: «Институт интеллектуальной собственности и права» – 2003. – 184 с.
81. Оценка предприятий горно-металлургического профиля: консп. лекц. [Электронный ресурс] / Р. Р.Бурменко, А. Д.Бурменко, Л. Н.Кузина // ФГОУ ВПО Сибирский федеральный университет. – Красноярск, 2007. – 201 с. – Режим доступа: http://files.lib.sfu-kras.ru/ebibl/umkd/330/u_lectures.pdf.
82. Хендриксен Э. С. Теория бухгалтерского учета / Э. С. Хендриксен. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 576 с.
83. Завадський Й. С. Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємництво: навч.-метод. посіб. / Й. С. Завадський, Т. В. Осовська, О. О. Юркевич. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 444 с.

84. Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF>.
85. Anokhina K. Use of the VAIC-Coefficient in estimating of the assets value / K. Anokhina // Thesis of the IInd International Conference «Economics of Enterprise: Modern Challenges in Theory and Practice» (Odessa National Economic University, September 26–27, 2013). – Hochschule Mittweida. – University of Applied Science. – pp. 49–50.
86. Анохіна К. О. Сучасні світові тенденції щодо залучення нематеріальних активів / К. О. Анохіна. – Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – № 2 (53). – С. 19–23.
87. Бойчик І. М. Економіка підприємства / І. М. Бойчик, П. С. Харів, М. І. Хопчан. – Львів: Сполом. – 1998. – 51 с.
88. Небава М. І. Економіка та організація діяльності підприємства / [М. І. Небава, О. О. Адлер, В. О. Козловський, О. Й. Лесько та ін.]. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 123 с.
89. Печенін Т. С. Економіка підприємства / Т. С. Печенін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epi.cc.ua/fizicheskiy-moralnyiy-iznos-osnovnyih-25979.html>.
90. Грузинов В.П. Экономика предприятия: учеб. для Вузов / [под ред. проф. В.П. Грузинова]. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 157 с.
91. Маркс К. Капітал: Т. 1. / К. Маркс. – К.: Держполитиздат, 1954. – 565 с.
92. П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.07.99 р. № 163 зі змінами внесеними 31.05.08 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu19>.
93. Statement of Financial Accounting Standards № 142: Goodwill and Other Intangible Assets / Norwalk, CT: Financial Accounting Standards Board of the Financial Accounting Foundation, June 2001 [Electronic source]. – Access: <http://www.fasb.org>.

94. Анохіна К. О. Аналіз підходів з оцінки нематеріальних активів на промислових підприємствах / К. О. Анохіна // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – Вип. 6. – С. 97–101.
95. Анохіна К. О. Методичні основи відтворення нематеріальних ресурсів / К. О. Анохіна, О. С. Літвінов // Науковий вісник. – 2014. – № 12 (218). – С. 90–98.
96. Соколов В. Я. Теоретические начала двойной бухгалтерии: автореф. докт. эконом. наук. 08.00.12 / Вячеслав Ярославович Соколов. – С-Пб, 2007. – 40 с.
97. Ковалев В. В. Гудвил как бухгалтерская категория / В. В. Ковалев // Бухгалтерський учет. – 2005. – № 8. – С. 52–59.
98. Потапов Д. К. Неклассические логики: [учеб.пособ.] / Д. К. Потапов. – СПб.: СПбГУ, 2006. – 108 с.
99. Леоненков А. В. Нечеткое моделирование в среде MATLAB и fuzzyTECH / А. В. Леоненков. СПб.: БХВ-Петербург, 2003. – 736с.
100. Мельник Л. Г. Основи стійкого розвитку: навч. посіб. / Л. Г. Мельник. – Суми: Університетська книга, 2005. – 654 с.
101. Афанасьев Н. В. Управление развитием предприятия: монография / Н. В. Афанасьев, В. Д. Рогожин, В. І. Рудика. – Х.: ИНЖЭК, 2002. – 184 с.
102. Літвінов О. С. Фактори енергоємності продукції промислового підприємства: монографія / О. С. Літвінов. – О.: Автограф, 2003. – 242 с.
103. Шаблиста Л. М. Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки / Л. М. Шаблиста // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 2. – С. 46–57.
104. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. – К.: Юнайтед Лондон Трейд Лимитед, 1995. – 448 с.
105. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами / И. А. Бланк. – К.: АДЕФ-Украина, 1996. – 534 с.
106. Загородній А. Г. Інвестиційний словник: навч. посіб. / А. Г. Загородній, Г. А. Вознюк, Г. О. Партин. – Львів: Бескид Біт, 2005. – 512 с.
107. Носова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства / О. В. Носова // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1 (12). – С. 120–126.

108. Брюховецька, Н. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик / Н. Ю. Брюховецька, О. В. Хасанова // Економіка промисловості – 2009 – С. 110–117.
109. Воробей В. Корпоративна соціальна відповідальність чи вигода? / В. Воробей // Києво-Могилянська Бізнес Студія. – 2005. – №10.
110. Friedman M. The Social Responsibility of Business is to increase its Profit / M. Friedman // New York Times Magazine. – September, 13, 1970. – p.122–126.
111. Анохіна К. О. Методичні основи оцінки зносу нематеріальних ресурсів / К. О. Анохіна, О. С. Літвінов // Вісник Львівської комерційної академії. – 2014. – Вип. 44. – С. 94–102.
112. Бутенко Л. М. Стратегічні напрямки розвитку підприємств олійно-жирової промисловості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://conference.spkneu.org/business_strategy_2013/tezy/butenko-ljudmyla-mykolaiivna.
113. Никитюк О. В. Сучасний стан та особливості функціонування підприємств олійно-жирового комплексу України [Електронний ресурс] / О. В. Никитюк // Ефективна економіка. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1679>.
114. Попов М. О. Енергозбереження як основа конкурентоспроможності підприємств олійно-жирової галузі [Електронний ресурс] / М. О. Попов // Технологический аудит и резервы производства. – №1/3 (9). – 2013. – С. 36–38. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/energozberezhennya-yak-osnova-konkurentospromozhnosti-pidpriemstv-oliyno-zhirovoyi-galuzi>.
115. Дюжев В. Г. Аналіз тенденцій розвитку олійнодобувного комплексу України [Електронний ресурс] / В. Г. Дюжев, М. О. Попов. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=69205>.
116. Global consumption of vegetable oils from 1995/1996 to 2013/2014 Disappearance [Electronic resource]. – Access: <http://www.statista.com/statistics/263937/vegetable-oils-global-consumption>.
117. «Укроліяпром» [Електронний ресурс] / Отраслевой портал. – Режим доступу: <http://www.ukroliya.kiev.ua>.

118. Оліяр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oliyar.com.ua>.
119. У США спрогнозували врожай в Україні та експорт продукції українських аграріїв [Електронний ресурс] / Економіст. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/6914-u-ssha-sprognozuvali-vrozhay-v-ukrayin-ta-eksport-produkcyi-ukrayinskih-agrariyiv.html>.
120. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
121. Oilseeds and oilseed products / OECD-FAO Agricultural Outlook 2013 [Electronic resource]. – Access: http://www.fao.org/fileadmin/templates/est/COMM_MARKETS_MONITORING/Oilcrops/Documents/OECD_Reports/OECD_2013_22_oils_proj.pdf.
122. Прогнози і реальність: який урожай буде насправді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/ekspertna-dumka/2065-prognozy-i-realnist-iakyi-urozhai-bude-naspravdi.html>.
123. The National Sunflower Association [Electronic resource]. – Access: <http://www.sunflowernsa.com/stats/world-supply>.
124. Лозовський О. М. Проблеми розвитку сучасної олійно-жирової галузі в Україні / О. М. Лозовський, С. В. Слободянюк // Економічний форум. – 2014. – №1.
125. Олійний ринок: рекорди і конкуренція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agrotimes.net/journals/article/olijnij-rinok-rekordi-i-konkurenciya>.
126. Никитюк О. В Сучасний стан та особливості функціонування підприємств олійно-жирового комплексу України [Електронний ресурс] / О. В. Никитюк. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1679>.
127. Анохина Е. А. Нематериальные активы как новый источник экономического роста / Е. А. Анохина // Мат. Междунар. науч. конф. «Философия и ценности современной культуры» (г. Минск, 10–11 октября 2013 г.). – Минск: БГУ, Институт философии НАН Белоруссии. – С. 505–507.
128. Анохіна К. О. Система ефективного використання нематеріальних активів на промислових підприємствах / К. О. Анохіна // Збірник матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф.: «Проблеми і перспективи розвитку підприємництва» (м. Харків, 22 листопада 2013 р.). – Харків: ФОП Павлов М.Ю., 2013. – С. 86–87.

129. В Україні дорожчає соняшникова олія – до 2015 року літр зросте в ціні на 3-5 грн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/~/339195>.
130. Анохіна К. О. Нематеріальні активи на олійно-жирових підприємствах / К. О. Анохіна // Кримський економічний вісник. – 2014. – № 2 (09). – С. 16–18.
131. Анохіна К. О. Нематеріальні активи на олійно-жирових підприємствах / К. О. Анохіна // Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки Т.2 ЖДТУ. – 2014. – С. 5–6.
132. Експортні ціни на соняшкову олію знизилися на 50 доларів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2015/01/30/525677>.
133. Цінова політика на ринку соняшника. Врожай – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ab.org.ua/tsinova-politika-na-rinku-sonyashnika-vrozhay-2014>.
134. Новые тенденции масложирового рынка Украины и перспективные изменения в стратегии компаний [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.expert-agro.com>.
135. Національний агропортал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://latifundist.com>.
136. Сіднева Ж. К. Сучасний стан розвитку олійно-жирової галузі в контексті продовольчої безпеки України [Електронний ресурс] / Ж. К. Сіднева, Н. Л. Кузьмінська. – Режим доступу: http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15348/1/Kuzminska_1.pdf.
137. Анохіна К. О. Особливості управління нематеріальними активами на промислових підприємствах / К. О. Анохіна // Матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф.: «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 18–19 жовтня 2012 р.). – Одеса: Атлант, 2012. – С. 409–410.
138. Анохіна К. О. Аналіз підходів щодо вимірювання ефективності використання нематеріальних активів / К. О. Анохіна // Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф.: «Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки» (м. Тернопіль, 23–24 квітня 2013 р.). – Тернопіль: Пол-Інвест ЛТД, 2013.
139. Одосій О. Ринок олійних культур [Електронний ресурс] / О. Одосій. – Режим доступу: <http://pricereview.com.ua/window/ReviewView.html?idReview=31>.

140. Bureau van Dijk [Electronic resource]. – Access: <http://www.bvdinfo.com/en-gb/home>.
141. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>.
142. Intangible Assets in a Business Combination [Electronic source]. – Access: http://www.gtkuwait.com/pdf/Intangible_Assets_Guide_May_2008.pdf.
143. Анохіна К. О. Використання коефіцієнта VAIC при оцінці вартості активів / К. О. Анохіна // Мат.ІІ Міжнар. наук.-практ. конф.: «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 26–27 вересня 2013 р.). – Одеса: Атлант, 2013. – С. 232–234.
144. Анохіна К. О. Ефективність використання нематеріальних ресурсів підприємства на основі системи EVA / К. О. Анохіна // Мат. Міжнар. наук.-практ. конф.: «Управлінські інновації: теорія і практика» (м. Тернопіль–Ялта, 30 вересня–6 жовтня 2013 р.). – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – С. 101–102.
145. Анохіна К. О. Застосування штучних нейронних мереж в економічній практиці / К. О. Анохіна // Мат. ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф.: «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 18–19 вересня 2014 р.). – Одеса: Атлант, 2014. – С. 136–137.
146. Final report [Electronic source]. – Access: http://www.pnbukh.com/site/files/pdf_filer/FINAL_REPORT_MERITUM.pdf.
147. Романченко О. С. Управление нематериальными активами как фактор обеспечения конкурентоспособности промышленных предприятий [Электронный ресурс] / О. С. Романченко // Известия Российского государственного педагогического университета. – 2007. – № 22. – С. 192–199. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru>.
148. Лосева О. С. Эффективность включения нематериальной составляющей в систему экономических отношений хозяйствующих субъектов: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Лосева Ольга Сергеевна. – Санкт-Петербург, 2011. – 20 с.
149. Мельник О. В. Механізм стратегічного управління нематеріальними активами підприємства: концептуальні засади побудови [Електронний ресурс] /

- О. В. Мельник // Стратегічний менеджмент на підприємстві. – 2010. – № 26–27. – С. 130–135. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/1043/1/Melnyk.pdf>.
150. Гребешкова О. М. Базові положення стратегічного управління нематеріальними активами підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Гребешкова, О. В. Мельник. – Режим доступу: <http://economica.org.ua/2009/srtuprnm>.
151. Мокрова Л. П. Методики и технологии управления нематериальными активами [Электронный ресурс] / Л. П. Мокрова // Официальный сайт научно-экономического журнала. – Режим доступа: http://www.e-c-m.ru/magazine/67/eau_67_99.htm.
152. Стояненко І. В. Управління нематеріальними активами підприємства: сучасні реалії та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / І. В. Стояненко // Ефективна економіка. – 2013. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2196>.
153. Янковой А. Г. Многомерные методы оптимизации производственной программы предприятия / А. Г. Янковой, В. В. Куперман // Сучасна економіка. – 2011. – Вип.4. – С. 13–23.
154. Ю. А. Єгупов, с/147 Єгупов Ю. А. Сучасні підходи до моделювання оптимальної виробничої програми промислового підприємства / Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. – Вип. 31. – 2008. – С. 88–94.
155. Єгупов Ю. А. Організація виробництва на промисловому підприємстві: навч. посіб. / Ю. А. Єгупов. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
156. Єгупов Ю. А. Аналіз досягнення економічних критеріїв у процесі формування виробничої програми підприємства [Електронний ресурс] / Ю. А. Єгупов. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua>.
157. Єгупов Ю. А. Механизм обоснования эффективных путей и формирования оптимальной программы повышения конкурентоспособности продукции / Ю. А. Єгупов, В. А. Литвинова // Економіст. – 2012. – № 8. – С. 73–78.
158. Сайт ТМ «Олейна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oleina.ua>.
159. Сайт ТМ «Сонячна Долина» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.maslo.com.ua>.
160. Одеський олійножировий комбінат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://omgk.pat.ua>.